

Крістоф Роглер

ЛЕГЕНДИ АВСТРІЇ

ЧОРНІ ВІВЦІ

Легенди Австрії

Крістоф
Роглер

ISBN 978-617-614-255-3

ЧОРНІ ВІВЦІ®

ВІДАВНИЦТВО

Легенди Австрії

Легенди переказав та намалював
Крістоф Родлер

З німецької переклали

Алла Паславська, Оксана Мольдерф, Любомир Бораковський

УДК 82-91+398.2
Л 33

Легенди Австрії / Упоряд. і худ. Крістоф Родлер; пер. з нім. Алла Паславська, Оксана Мольдерф, Любомир Бораковський. – Чернівці : Книги – ХХІ, Чорні вівці, 2019. – 56 с.

ISBN 978-617-614-255-3

У книзі зібрані легенди із федеральних земель та регіонів Австрії: Бургенланду, Нижньої Австрії, Верхньої Австрії, Зальцбурга, Штирії, Каринтії, Тіролю, Форарльбергу та Відня.

Координатор проєкту Андреас Веннінгер.

Видання здійснено за фінансової підтримки
Представництва Австрійської служби академічного обміну, м. Львів

© Книги – ХХІ, 2019, *видання українською мовою*
© Крістоф Родлер, 2019, *текст та ілюстрації*
© Алла Паславська, Оксана Мольдерф, Любомир Бораковський, 2019, *переклад*
Усі права застережено

Літературно-художнє видання

Головна редакторка *Христя Венгринюк*
Літературна редакторка *Оля-Леля Музичка*
Коректорка *Марина Гетманець*
Макет *Альони Олійник*

Підписано до друку 07.07.2019. Формат 70×100 1/16.
Умов.-друк. арк. 3,87. Обл.-вид. арк. 4,63.

Чорні вівці
Адреса для листування:
а/с 274, м. Чернівці, 58032

Видавництво «Книги – ХХІ»
Адреса для листування:
а/с 274, м. Чернівці, 58032, Україна
тел.: +380 (372) 586021, моб. +380 (98) 7150181
booksxxi@gmail.com
books-xxi.com.ua

Свідоцтво про державну реєстрацію
ДК № 5259 від 16.12.2016 р.

Зміст

Передмова.	4
Бургенланд	
Озеро Нойзідлер	6
Чортовий камінь	8
Нижня Австрія	
Заснування Клостернойбурга	11
Король Річард Левове Серце і музика Блондель	14
Верхня Австрія	
Ганс-велетень у Мюльфіртелі	16
Королева змій	18
Зальцбург	
Білий олень	20
Фірман і вино	22
Штирія	
Відкриття штирійського Ерцбергу	26
Скарб Штубенбергів	29
Каринтія	
Битва з драконом	32
Вартовий із Клагенфурта	34
Тіроль	
Русалка з озера Цірайнер Зее	36
Цісар Максиміліан на Мартінсванді	39
Форарльберг	
Чорна кішка	42
Мешканки Брегенцервальду у війні зі шведами	44
Відень	
Будинок василіска	46
Наш любий Августин	49
Дунайська діва	52
Біографічна довідка	56

Передмова

Наш край береже та передає з покоління в покоління багато незвичайних історій: про чудовиськ, які жили у колодязях, про білих оленів, про королеву змій, про драконів і те, як на них полювали та знищували, про вигнання шведських солдатів із Брегенцervальду, про порив вітру, який відіграв важливу роль в історії та призвів до заснування міста Клостернойбурга на Дунаї. У всіх федеральних землях Австрії побутують давні легенди про неймовірні події.

Частина австрійських легенд виникла у самій Австрії, а решта є мандрівними переказами. Наприклад, мишоловця можна зустріти не лише в Гамельні, а й у Корнойбурзі поблизу Відня. Там його скульптура височіє над колодязем, що розташований перед старою ратушею. Історія про «любого Августина» виникла за чотири роки до того, як вибухнула епідемія чуми у Швабії. Звідти придворний проповідник Абрахам а Санта-Клара (1644–1709) приніс цей міф у Відень.

У XIV столітті легенди (німецькою вони звучать як «Sage»; це слово походить від старонім. «saga» та середньовірхньонім. «sage» й означає «розмова, вислів») тлумачили як «незасвідчені розповіді про минуле». Втім, лише у XVIII та XIX столітті (брати Грімм) це поняття набуло популярності. Легенди, як і казки, розповідали в душевному товаристві, проте, на відміну від казок, у них вартувало вірити. Оповідач міг бути свідком подій, а інформацію про місце, час дії та імена з усією серйозністю передавали з покоління в покоління. Натомість у казці точних вказівок немає, тут обмежуються лише неоднозначним: «Давним-давно...» Казки переважно мають щасливий фінал: «І якщо вони не померли, то живуть і донині». У легендах кінцівка здебільшого сумна або моралізаторська.

Брати Грімм видали «Німецькі легенди» у 1816 році. Деякі з них, які здаються «народними», насправді літературний продукт початку XIX століття. Важливу збірку «Народні міфи і звичаї в Австрії: праця про німецьку міфологію, фольклор і звичаї» уклали Теодор Вернален. Вона побачила світ у 1859 році у Відні. В передмові автор зазначає: «Зараз саме час вдумливо зібрати залишки легенд

із Австрії, Богемії, Моравії та австрійської Шлезії. Укладаючи цю першу збірку, я вважав за потрібне наразі відмовитися від історичних легенд і зосередитися на тих залишках міфології, які найчастіше потрапляють у непам'ять».

Усі федеральні землі та регіони Австрії мають власні перекази, які передають поколіннями та живуть і нині. Бездонною є скарбниця історій, котрі зображують відомі місця й особистостей, демонструють спосіб мислення і побут наших предків, захопливо оповідають про те, що відбувалося на наших землях у попередні століття.

Віденський митець, художник-ілюстратор Крістоф Родлер, якому належить добірка пропонованих у цій збірці текстів, збагатив історії, які передали нам предки, палітрою кольорів свого художнього світу. Завдяки його праці ми маємо можливість на коротку мить зазирнути у світ австрійських легенд. У цьому багато ілюстрованому виданні ми пропонуємо українським читачам добірку найвідоміших австрійських міфів.

Австрійське бюро кооперації у Львові дякує перекладачам із Львівського національного університету імені Івана Франка та чернівецькому видавництву «Книги–XXI» за чудову роботу.

Долучайтеся до нашої легендарної мандрівки-відкриття й пориньте у світ австрійських легенд!

*Андреас Веннінгер,
Австрійське бюро кооперації у Львові*

Бургенланд

Озеро Нойзідлер

У Бургенланді, там, де сьогодні аж до Угорщини простягається озеро Нойзідлер, раніше було багато сіл і родючих полів. Стояло спекотне літо, коли один старий подорожній зі сходу прибув у ті місця. Повільно йшов він по сухій траві й шукав на горизонті хоч якийсь натяк на джерело чи колодязь, однак усе дарма. Зрештою повернув до самотнього дерева і приліг утомлено в його затінку. Чоловік важко дихав, у роті йому все пересохло від спраги, так що ледь міг ковтати.

Аж раптом старий почув голоси, а коли роздивився, то побачив двох молодих хлопців, які несли воду й ішли до дерева. Коли ті підійшли, він почав благодіяти про ковток води. Ті ж не відали, що таке співчуття, і були жорстокими. Вони штовхнули глеки, котрі поставили поруч, і вода з них умить вилася у пересохлий ґрунт. Після того вони ще й насміхалися зі старого: «Та радше ця вода перетвориться в озеро і нас усіх поглине, ніж ти хоча б краплину вип'єш».

Старий онімів від такої бездушності. Він встав, сповнений гідності, зміряв обох палким поглядом і продовжив свій шлях у післяобідній спеці. Незабаром його обриси зникли у мерехтливому повітрі. Тієї ж ночі шалена маса води вирвалася з-під землі, а брудні потоки залили поля та села. Лихо трапилося так швидко, що ні люди, ні худоба не вцілили.

Наступного ранку зійшло сонце і так яскраво освітило озеро, що з одного берега ледь можна було побачити протилежний. Так один поганий учинок спричинив прокляття і загибель багатьох.

Чортовий камінь

У діброві біля підніжжя гори Шайбенберг під Санкт-Йорґеном жив колись самотній чорт. За те, що він збився з правильного шляху, його прогнали з пекла, і він мусив собі якось давати раду на землі. Все, що він мав, – це кульгава корова і сліпа гуска, з якими разом мешкав під кам'яною брилою, котру пізніше назвали Чортівим каменем.

Щовечора чорт залізав на брилу та криком і гучним ляскотом батога кликав свою домашню худобу додому. Батогом йому слугувала змія довжиною у три сажні. Дикі вигуки та ляскіт часами лякали худобу місцевих мешканців, яка поверталася додому, настільки, що деякі корови переставали доїтися. Тому люди страшенно сердилися і казали: «А щоб того чорта чорт забрав!» Однак ніхто не знав, як їм позбутися чорта.

Одного разу, коли декілька селян поважного віку зібралися в корчмі й від нічого робити заговорили про порушника спокою в селі, до них підійшов чужинець і сів утомлено за стіл для жебраків.

– Звідки йдеш, брате? – запитав його бургомістр, який був посеред інших.

– Із далеких країв, – відповів чоловік. – Молодим хлопцем пішов я на пошуки пригод до цісарського війська на війну супроти турків. Там потрапив у полон і багато років відбув у неволі веслувальником, прикутим до галер. Коли зістарівся і сили полишили мене, мені подарували свободу.

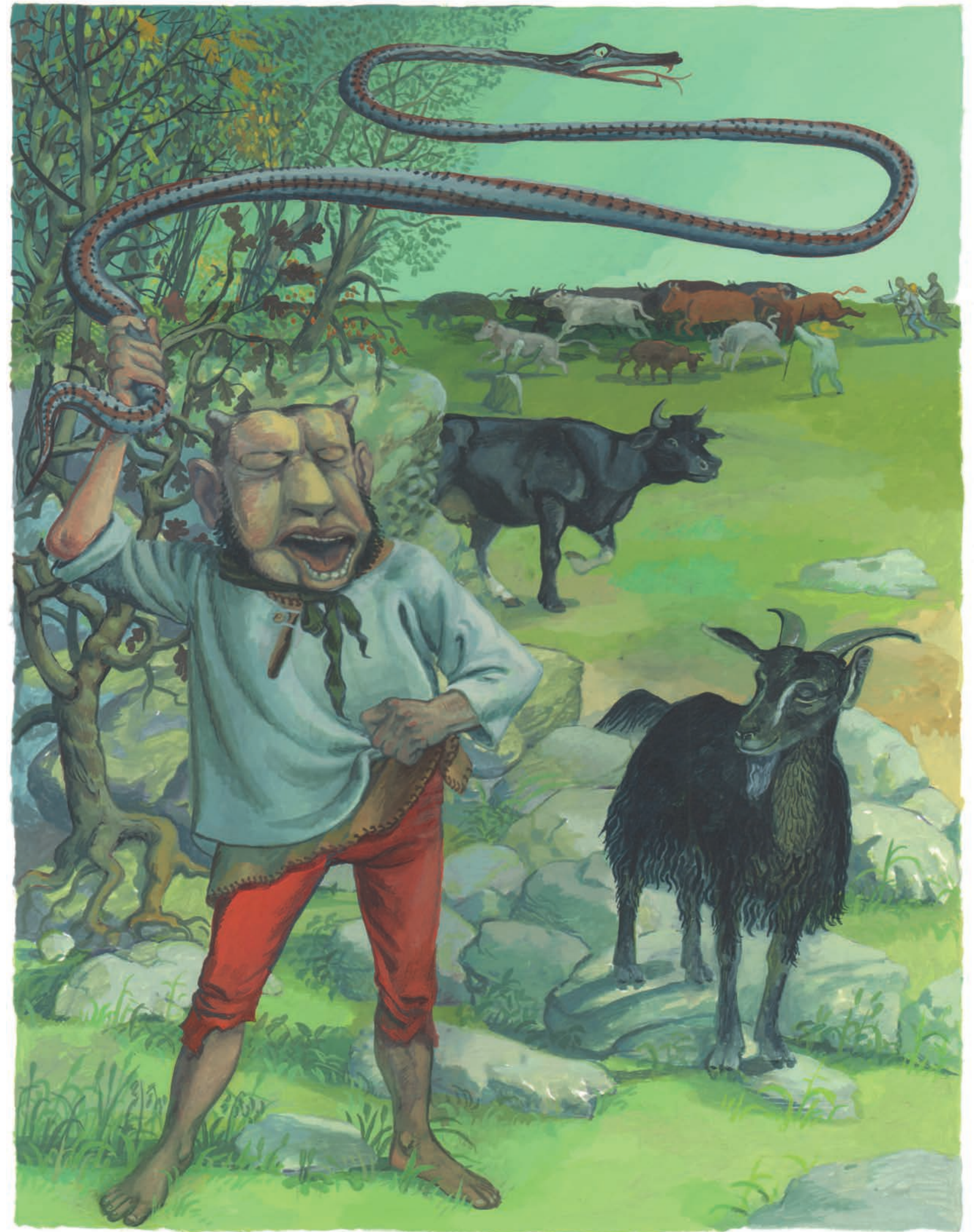
– І чим ти тепер хочеш зайнятися? – запитали його селяни.

– На свою батьківщину, Швабію, я не хочу, бо мене вже ніхто там не пам'ятає, та й мені там уже все чуже.

Він помовчав трохи, а далі продовжив:

– Однак, перш ніж умерти, я хотів би принести в пожертву свої ланцюги, які приніс із полону, святій Марії Лоретській і провести тут у спокої решту своїх років.

Почувши таке, почали селяни перемовлятися, аж доки бургомістр не промовив:

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.